

Kúria
végzése

Az ügy száma: Bfv.II.1.441/2022/7.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Harangozó Attila, a tanács elnöke
Dr. Demeter Zsuzsanna, előadó bíró
Dr. Somogyi Gábor, bíró
Dr. Metzing Márton, bíró
Dr. Boros Tibor, bíró
Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2023. október 5.
Az ügy tárgya: rablás büntette és más bűncselekmények
Terhelt: I. rendű
Elsőfok: Kecskeméti Járásbíróság, 18.B.565/2019/121., ítélet, tárgyalás,
2021. június 18.
Másodfok: Kecskeméti Törvényszék, 2.Bf.339/2021/13., ítélet, nyilvános
ülés, 2021. november 5.
Az indítvány előterjesztője: az I. rendű terhelt
Az indítvány iránya: az I. rendű terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a rablás büntette és más bűncselekmények miatt I. rendű és társa ellen folyamatban volt büntetőügyben I. rendű terhelt által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálva a Kecskeméti Járásbíróság 18.B.565/2019/121. számú és a Kecskeméti Törvényszék mint másodfokú bíróság 2.Bf.339/2021/13. számú ítéletét I. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

[1] I. 1. A Kecskeméti Járásbíróság 2021. június 18-án kihirdetett 18.B.565/2019/121. számú ítéletével I. rendű terheltet bűnösnek mondta ki

- 8 rendbeli lopás büntetében [Btk. 370. § (1) bekezdés, egy esetben (2) bekezdés b) pont bc) alpont, (5) bekezdés b) pont; egy esetben (2) bekezdés b) pont bc) alpont, (4) bekezdés b) pont; egy esetben (2) bekezdés b) pont bb) alpont, (4) bekezdés b) pont; egy esetben (2) bekezdés b) pont bb) és be) alpont, (3) bekezdés b) pont ba) alpont; négy esetben (2) bekezdés b) pont bb) alpont, (3) bekezdés b) pont ba) alpont, melyből 1 rendbeli kísérlet],

- 2 rendbeli információs rendszer felhasználásával elkövetett csalás büntetében [Btk. 375. § (1) és (5) bekezdés],

- rablás büntetében [Btk. 365. § (1) és (2) bekezdés] és

- 5 rendbeli lopás vétségében [Btk. 370. § (1) bekezdés, négy esetben (2) bekezdés b) pont bb) és be) alpont és egy esetben (2) bekezdés b) pont bb) alpont]. Ezért őt, mint különös visszaesőt - halmazati büntetésül – 8 év börtön végrehajtási fokozatú szabadságvesztésre és 9 év közügyektől eltiltásra ítélte. Megállapította, hogy az I. rendű terhelt feltételes szabadságra nem bocsátható, vele szemben 27.300 forint összegű vagyyonelkobzást rendelt el.

[2] A védelmi fellebbezések folytán másodfokon eljáró Kecskeméti Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2021. november 5-én meghozott 2.Bf.339/2021/13. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta; a tényállás IV. pontjában írt rablás büntetteként értékelt cselekmény kapcsán a jogszabályi alapot pontosította [Btk. 365. § (2) bekezdés 1. fordulat, és (1) bekezdés], a terhelttel szemben kiszabott szabadságvesztés tartamát 6 év 10 hónapra, a közügyektől eltiltás tartamát 7 évre enyhítette, a vagyonelkobzás összegét 50.280 forintra felemelte, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[3] 2. A jogerős ítéletben megállapított – a felülvizsgálattal érintett – tényállás (ítéleti tényállás I. pont) lényege szerint I. rendű terhelt 2017. december 8. napján, pénteken 4 óra 45 perc és 7 óra 45 perc közötti időben jogtalan eltulajdonítási céllal, ismeretlen módon behatolt város, a cím1 szám alatti családi ház udvarába, majd a nyitott bejárati ajtón keresztül bement a lakóépületbe, és onnan az egyik kishálószobában lévő szekrényből eltulajdonított egy be nem épített, 69.000 forint értékű lezárt széfet, annak tartalmával együtt. A széfben a tanú1 sértett tulajdonát képező 7 millió forint készpénz, valamint a tanú2 sértett tulajdonát képező 500.000 forint készpénz és különböző aranyékszerek voltak 2.236.000 forint összértékben.

A tanú1 sértett sérelmére elkövetett lopás elkövetési értéke: 7.069.000 forint, amelyből 650.000 forint megtérült, míg a tanú2 sértett sérelmére elkövetett lopás elkövetési értéke 2.736.000 forint, mely az eljárás során nem térült meg.

[4] II. 1. A jogerős ítélet ellen I. rendű terhelt terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontjában és a Be. 608. § (1) bekezdés f) pontjában meghatározott okra hivatkozással.

[5] Indokai szerint az elsőfokú ítélet indokolása a rendelkező résszel teljes mértékben ellentétes. Kifejtette, hogy az első fokon eljáró bíróság az ítéleti tényállás I. pontjában írt bűncselekmények minősítő körülményeként a dolog elleni erőszakkal elkövetést terhére róta a bűnösség kimondásakor, ugyanakkor az ezzel összefüggő indokolásában – ítélete [14] és [128] bekezdésében – rögzítettek alapján sem közvetlen, sem zárt logikai láncot alkotó közvetett bizonyíték nem utal arra, hogy a bűncselekményt dolog elleni erőszakkal követte volna el.

[6] Álláspontja szerint a bűncselekmény dolog elleni erőszakkal elkövetettként minősítése annak ellenére, hogy a cselekményt még az irányadó tényállás szerint is explicit módon, dolog elleni erőszak alkalmazása nélkül követte el, e minősítő körülmény tekintetében arra vezet, hogy az ítélet rendelkező része az indokolással teljes mértékben ellentétes. Hangsúlyozta, hogy a minősítő körülmény nyilvánvalóan nem csak a minősítést és ezáltal a büntetési tételt érinti, de jelentős mértékben befolyásolja a büntetés kiszabását is, amely esetében is nyilvánvalóan értékelésre került. Megjegyezte továbbá, hogy a lopásnak

nem tényállási eleme a károkozás, ezért az „értékre elkövetett” kifejezés alkalmazását tartja helyesnek.

[7] 2. A Legfőbb Ügyészség a BF.1595/2022/2. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt alaptalannak találta és a támadott határozatok hatályában fenntartására tett indítványt.

[8] Indokolása szerint az alapügyben eljáró bíróságok az I. rendű terhelt I. tényállási pontban megjelölt cselekményeit az anyagi jogszabályoknak megfelelően minősítették dolog elleni erőszakkal elkövetettnek. Az első- és a másodfokú ítélet I. tényállási ponthoz fűződő indokolásából megállapíthatóan az eljáró bíróságok a bűnösséget tagadó vallomás ellenében egyértelműen azt állapították meg, hogy az I. rendű terhelt nem csupán eltulajdonította a széfet, hanem annak tartalmát, a nagy összegű készpénzt elköltötte, elszórta, az abban tárolt ékszereket a egy zálogházban értékesítette, de erre utal az is, hogy az ítéleti ténymegállapítás szerint a tanúl sértettől eltulajdonított készpénzből 650.000 forint megkerült.

[9] Kifejtette, hogy mind erre kizárólag oly módon kerülhetett sor, ha az I. rendű terhelt a széf biztonsági berendezését feltörte, vagyis dolog elleni erőszakot alkalmazott, miután az irányadó tényállás olyat nem rögzített, hogy az I. rendű terhelt a széf kinyitásához szükséges kulccsal rendelkezett volna, vagy ismerte volna a széfhez tartozó számkombinációt.

[10] A Legfőbb Ügyészség ezen túl arra is hivatkozott, hogy a szóban forgó cselekmények esetében – a dolog elleni erőszakkal elkövetésen felül – az üzletszerűség minősítő körülménye is megállapítható. Az I. rendű terhelt előzményi elítéléseinek adatai alapján megállapíthatóan a terhelt ugyanis közel két év alatt – amely során több szakaszban, közel fél évnyi időszakot töltött előzetes fogvatartásban – 14 különböző időpontban követett el vagyon elleni és vagyon elleni erőszakos bűncselekményt, ami annak igazolója, hogy szabadlábon jogtalan eltulajdonítások révén kívánt rendszeres haszonra szert tenni.

[11] **III.** Az I. rendű terhelt által előterjesztett felülvizsgálati indítvány alaptalan.

[12] 1. A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amely a Be. 648. §-a értelmében kizárólag a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen, és a Be. 649. §-ában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokból vehető igénybe. A felülvizsgálati okok törvényben meghatározott köre nem bővíthető.

[13] 2. Az I. rendű terhelt indítványában a felülvizsgálat törvényi okaként a Be. 649. § (2) bekezdés d) pont, illetve Be. 608. § (1) bekezdés f) pontját jelölte meg.

[14] A Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság az ügydöntő határozatát a Be. 608. § (1) bekezdésében meghatározott eljárási szabálysértéssel hozta meg.

[15] A Be. 608. § (1) bekezdés f) pontja alapján feltétlen hatályon kívül helyezésre vezető eljárási szabálysértést képez, ha az elsőfokú ítélet indokolása a rendelkező résszel teljes mértékben ellentétes.

[16] A Be. 451. § (5) bekezdése szerint a határozat részét képező indokolás a bíróság által megállapított, a döntés alapjául szolgáló, jelentős tényeket és körülményeket, valamint a határozat alapjául szolgáló jogszabályokat tartalmazza.

[17] Ekként az indokolás rendeltetése

- egyfelől a döntés, tehát valamely rendelkezés (jogkövetkeztetés) ténybeli alapjának rögzítése (a tényállás),
- másfelől számadás a döntéshozatali tevékenységről (a tényálláson kívüli indokolás).

[18] A tényállás és a tényálláson kívüli indokolás megkülönböztetése a vizsgált feltétlen eljárási szabálysértés szempontjából alapvető jelentőségű. A Be. 608. § (1) bekezdés f) pontja

szerinti eljárási szabálysértés megállapítására ugyanis csak az vezethet, ha a rendelkező rész és a tényálláson kívüli indokolás áll egymással ellentétben.

[19] Ennek megfelelően az ítélet indokolása különösen akkor ellentétes teljes mértékben a rendelkező résszel, ha

- az ítélet nem csupán a tényállást, de a tényálláson kívüli indokolást sem rögzíti, azaz, ha az ítélet írásba foglalása elmaradt (Bfv.II.283/2022/13.);

- a bíróság ítéletének rendelkező része – bár a terhelttel szemben büntetést szab ki – nem tartalmazza a büntetőjogi felelősség megállapítását, a bűncselekmény megnevezését és jogszabályi alapját, noha az indokolás a bűncselekmény elkövetését megállapítja (Bfv.II.125/2020/7.);

- az ítélet rendelkező része nem tartalmaz rendelkezést a vád tárgyává tett bűncselekmények valamelyikéről, noha az ítélet indokolása szerint a bíróság a terheltet valamennyi bűncselekmény vádjára alól felmentette (Bfv.II.477/2020/9.).

[20] Eljárási szabálysértés megállapítására az vezet tehát, ha az ellentét a büntetőjogi főkérdések – a bűnösség megállapítása, a felmentés, az eljárás megszüntetése, a cselekmény jogi minősítése vagy a büntetés kiszabása, illetve az intézkedés alkalmazása – tekintetében áll fenn a rendelkező rész és az indokolás között.

[21] Ezzel szemben a tényállás és a rendelkező rész összhangjának hiánya nem az eljárási szabályokat (az indokolási kötelezettséget), hanem a büntető anyagi jogot sérti. Ennek alapja, hogy az irányadó tényállásnak az alkalmazott Btk. szempontjából jelentős valamennyi tény tartalmaznia kell. Ehhez képest ítélt meg, hogy a megtámadott ügydöntő határozat rendelkezései a büntető anyagi jog szabályaival összhangban állnak-e. Mindenképpen a büntető anyagi jogi szabályok sérelmével jár, ha az ügydöntő határozatban írt rendelkezések helytálló vagy téves mivoltának kérdésében az irányadó tényállás alapulvételével nem lehet megnyugtatóan állást foglalni. Ezért felülvizsgálatban ugyancsak a büntető anyagi jog szabályainak megsértését – és nem az indokolás hibáját – jelenti, ha a jogerős ítéletben megállapított tényállás olyan ellentmondásokat tartalmaz, amelyek miatt a büntetőjogi felelősségre vonás szempontjából jelentős kérdésekben nem állapítható meg, hogy a bíróság milyen tényállásra alapította ítéletének a felülvizsgálati eljárás alapjául szolgáló rendelkezéseit (Kúria Bfv.I.1.004/2020/13. eseti döntésként BH 2021.280. száma alatt közzé téve).

[22] Mindezekre figyelemmel a felülvizsgálati indítvány által állított, az indokolás és rendelkező rész feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező okot jelentő ellentéte jelen ügyben nem állapítható meg. Az eljáró bíróságok ugyanis a támadott határozatukban a bűnösséget kimondó rendelkezést rögzítő rendelkező részt követően az indokolásban ugyancsak a mellett érveltek, hogy az I. rendű terhelt terhére a felülvizsgálattal érintett körben a vagyoni elleni bűncselekmény megállapítható. A büntetőjogi főkérdésben hozott döntés és az indokolás iránya ekként azonos, azaz, az ítélet rendelkező része és indokolása egymással összhangban áll, kizárva az eljárási szabálysértésre való hivatkozás lehetőségét.

[23] A jogerős ítélet rendelkező részének és indokolásának feltétlen hatályon kívül helyezésre vezető eljárási szabálysértésként értékelhető ellentéte azonban ténylegesen az indítványozó sem hivatkozott.

[24] Egyrészt, maga a terhelt sem állította, hogy az elsőfokú bíróság bűnösség kimondását, illetve a másodfokú bíróság a bűnösség kimondását meg nem változtató rendelkező részben írtakkal ellentétesen indokolásában a felmentő rendelkezés meghozatalának szükségessége mellett érvelt volna, ekként – magából a felülvizsgálati indítványból is kitűnően – a jogerős ítélet indokolása a rendelkező részben foglalt döntéssel egy irányba mutató.

[25] Ugyanakkor az indítvány – tartalmát tekintve – az ítéleti tényállás I. pontjában írt cselekményt érintően a dolog elleni erőszak minősítő körülménye megállapítására vezető tények hiányát állítja, ez pedig a már említett anyagi jogi sérelem körében értékelhető.

[26] 3. A törvény anyagi jogszabálysértésre hivatkozással, a bűnfelelősség terjedelmét eltérően érintően szabályozza a felülvizsgálatra vezető okokat a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjában és a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjában.

[27] A Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja felülvizsgálati okként akkor valósul meg, ha a jogerős ítéleti tényállásban foglalt terhelti magatartás nem meríti ki (semmilyen) bűncselekmény törvényi tényállási elemeit, avagy – ugyancsak az irányadó tényállásból kitűnően – büntetethőséget kizáró vagy megszüntető ok ellenében került sor a terhelt elítélésére. Ilyen esetben az indítvány célja a terhelt felmentése, vagy vele szemben az eljárás megszüntetése.

[28] A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja alapján – eltérően az előbbi októl – abban az esetben van helye felülvizsgálatnak, ha a bíróság a jogerős ítéletében a cselekmény téves minősítése, vagy a Btk. más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabott ki. Az említett felülvizsgálati okon alapuló indítvány tehát nem kifogásolja a bűnösség megállapítását, hanem csupán a cselekmény téves minősítését és a büntetés nemének és/vagy mértékének arra visszavezethetően, illetve önmagában, a Btk. nem a bíró mérlegelésére bízott szabályának megsértése miatti törvénysértő voltát állítja.

[29] A Be. 659. § (5) bekezdése alapján a Kúria a jogerős ügydöntő határozatot – a feltétlen hatályon kívül helyezésre vezető okok kivételével – csak a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében és csak a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján bírálja felül.

[30] Az I. rendű terhelt által előterjesztett felülvizsgálati indítvány a terhére megállapított bűncselekmények közül kizárólag az ítéleti tényállás I. pontjában írt vagyon elleni bűncselekményeket támadja, azonban nem a bűnfelelősség megállapítást, hanem a dolog elleni erőszak megállapítását sérelmezi.

[31] Az indítvány érvelése tehát a lopás dolog elleni erőszakkal elkövetését, mint súlyosabban minősülő eset megállapítására vezető törvényi tényállási elemének a hiányára, és arra utal, hogy ezáltal enyhébben minősülő bűncselekmény megállapításának lehet helye, így emiatt a kiszabott büntetés törvénysértően súlyos. Ez pedig a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont első fordulat ba) alpontja szerinti felülvizsgálati oknak felel meg.

[32] 3.1. A terhelti kifogás tehát felülvizsgálati okot alapoz meg, amit azonban a jogerős ítéletben megállapított tényállás alapulvételével kell elbírálni.

[33] A felülvizsgálati eljárásnak ugyanis alapvető szabálya, hogy a felülvizsgálati eljárásban a tényálláshoz kötöttség érvényesül. Ennek megfelelően a felülvizsgálati indítványban a jogerős ítéletben megállapított tényállás nem támadható [Be. 650. § (2) bekezdés]. Annak elbírálása során pedig a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye; a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó [Be. 659. § (1) bekezdés].

[34] Ennek megfelelően az irányadó tényállás szerint

- az I. rendű terhelt jogtalan eltulajdonítási céllal ismeretlen módon behatolt a családi ház udvarára, a lakóépület egyik kisházában lévő szekrényből eltulajdonította a be nem épített, lezárt széfet, annak tartalmával együtt;

- a széfben a tanú1 sértett tulajdonát képező 7 millió forint készpénz és a tanú2 sértett tulajdonát képező 500.000 forint készpénz és különböző aranyékszerek voltak 2.236.000 forint összértékben;

- a tanú1 sértett sérelmére elkövetett lopás elkövetési értéke: 7.069.000 forint, amelyből 650.000 forint megtérült, míg a tanú2 sértett sérelmére elkövetett lopás elkövetési értéke 2.736.000 forint, mely az eljárás során nem térült meg.

[35] A Btk. 370. § (1) bekezdése szerint, aki idegen dolgot mástól azért vesz el, hogy azt jogtalanul eltulajdonítsa, lopást követ el. A lopás minősítési rendszerében az elvett dolog értékének {szabálysértési, kisebb, nagyobb, jelentős, különösen nagy vagy különösen jelentős [Btk. 459. § (6) bekezdés]}, valamint az érték szerinti minősítéshez kapcsolódóan különböző minősítő körülményeknek (többségében szituációs elemek) van jelentősége.

[36] A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a jelentős értékre elkövetett lopást – többek között – dolog elleni erőszakkal [Btk. 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) alpont, (5) bekezdés b) pont] követik el. A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a nagyobb értékre elkövetett lopást – többek között – dolog elleni erőszakkal követik el [Btk. 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) alpont, (4) bekezdés b) pont]. Az érték ötszázezer-egy és ötmillió forint között nagyobb [Btk. 459. § (1) bekezdés b) pont], ötmillió-egy és ötvenmillió forint között jelentős [Btk. 459. § (1) bekezdés c) pont].

[37] A dolog elleni erőszak a dologra gyakorolt rendeltetésellenes fizikai ráhatás, így az elvétel akadályának fizikai erővel történő leküzdése, valamint a vagyontárgyat védő, óvó, rögzítő berendezésnek (pl. ajtó, zár, készülék) feltörése, vagy annak rendeltetésétől eltérő módon való felnyitása. A dolog elleni erőszaknak nem szükségszerű feltétele az állagsérelem okozása, vagy a különösebb fizikai erő kifejtés.

[38] A Btk. 370. § (2) bekezdés bc) alpontja dolog elleni erőszakkal elkövetési mód fogalma alatt érti azt is, ha a dolog eltulajdonításának megakadályozására szolgáló eszközt állagsérelem okozása nélkül eltávolítják, vagy a dolog eltulajdonításának megakadályozására alkalmatlanná teszik.

[39] A lopás elkövetési magatartása a másnak birtokából, annak beleegyezése nélküli elvétel. Azt, hogy a jelen ügyben a sértetti akaraton kívüli elvételre, a terhelt számára idegen dolog vonatkozásában sor került, ezt maga a felülvizsgálati indítvány sem vitatja, kizárólag annak a bűncselekmény minősítésére kiható módját.

[40] Az elvétel és annak módja szempontjából a terhelti magatartás két fázisa vizsgálendő; egyrészt a pénzt és ékszereket magában foglaló zárt széf elvitele, másrészt a széf tartalmához való tényleges hozzájutás.

[41] Az irányadó tényállás pedig ebben a körben az I. rendű terhelt cselekvősége tekintetében csak azt tartalmazza, hogy mi történt az elkövetés helyszínén, amely során a cselekmény leírása befejeződik a helyszínen megvalósított eltulajdonítással (ismeretlen módon behatolt a családi ház udvarába; a nyitott bejárati ajtón keresztül bement a lakóépületbe; eltulajdonított egy be nem épített lezárt széfet az abban elhelyezett pénzüsszeggel és aranyékszerekkel együtt). A másodfokú bíróság pedig ezt a tényállás mindössze ennek számszaki értékelésével egészítette ki (a tanú1 sértettől eltulajdonított készpénzből megtérült 650.000 forint).

[42] Kétségtől kívül a Kúria következetes gyakorlata szerint a felülvizsgálatban irányadó tényállás az ítélet egészében és tartalmilag vizsgálendő (Kúria Bfv.II.1.439/2014/6. eseti döntésként BH 2015.216.I. szám alatt közzé téve). Éppen ezért e tényálláshoz tartoznak mindazok a történeti tények, amelyeket az ítélet megállapított, függetlenül attól, hogy ítéletszerkesztési hiba folytán a bíróság esetlegesen nem a történeti tényállásban rögzítette, hanem az indokolás más részében, így a bizonyítékok értékelése vagy a jogi indokolás

körében. Nem részei azonban az ítéleti tényállásnak az ítélet indokolásának az egyes bizonyítékok tartalmát idéző részei; de még ítéleti ténymegállapításokból sem vonható le további, az irányadó tényállásban nem szereplő, vagy attól eltérő ténymegállapítás.

[43] Az eljáró bíróságok pedig a felülvizsgálattal érintett cselekmény kapcsán a terhelti tagadásra tekintettel a rendelkezésre álló valamennyi bizonyíték kellő mélységű és széleskörű elemzését végezték el, indokolásuk során e bizonyíték értékelő-mérlegelő tevékenységükről adtak számot {Kecskeméti Járásbíróság 18.B.565/2019/121. számú ítélet [126], [128]-[129], Kecskeméti Törvényszék 2.Bf.339/2021/13. ítélet [17]-[21]}.

[44] Mindezek során azonban olyan mérlegelést nem tettek, és főként nem került sor – tényből tényre vont, ekként ténynek minősülő és felülvizsgálatban nem támadható következtetesként – olyan tény megállapítására, mely szerint abból a tényből, hogy az eltulajdonításból származó pénzt az I. rendű terhelt (vagy a terheltek) elköltötték, a pénzhez való hozzájutás módjaként a dolog elleni erőszakkal vagy annak minősíthető elkövetés is az I. rendű terhére esik.

[45] Önmagában ugyanis azon tény alapján, hogy a terheltek használták fel a bűncselekményből származó pénzt, a pénzhez való hozzájutás módjaként – szemben a Legfőbb Ügyészség álláspontjával – elméletileg bármi felmerülhet. A dolog elleni erőszak, mint elkövetési mód, a két sértettet érintő lopási cselekmény minősítési rendszerében minősítő körülményként tényállási elem, ami megköveteli, hogy tényállásban leírásra kerüljön azt kielégítő, annak megfeleltethető magatartás. Kétségtelen, hogy jelen esetben alaposan feltehető, hogy a széfben tárolt pénz nem a terhelt bűnfelelősségén kívül került a terhelt birtokába. A bíróság megállapított olyan tényeket, amiből az annak érdekében a terhelt – vagy az ő tudtával más – által kifejtett dolog elleni erőszakos magatartásra következtetést lehetett volna vonni. Annak feltüntetése a tényállásból azonban elmaradt, így jelen esetben ez, a dolog elleni erőszak megállapításának ténybeli alapja hiányzik.

[46] A tényállás akkor megalapozott, ha nem szenved megalapozatlansági hibában, amelyet leginkább bizonyítási hiányosságok, a bizonyíték felhasználásával összefüggő eljárási szabálysértések, valamint téves bírói ténykövetkeztetések eredményeznek. A részleges megalapozatlanság körébe tartozik, ha a tényállás kisebb részben nincs felderítve, hiányos, részben eltér az iratok tartalmától, vagy egyes ténybeli következtetései helytelenek. A megalapozatlanság tehát nem más, mint tényállási hiba, míg a felülbíró bírósnak e hibát kijavító törvényi keretekben végzett tevékenysége – reformatórius jogkörben eljárva – a részleges megalapozatlanság kiküszöbölése.

[47] A tényből ténybeli következtetés a tényállás megalapozottá tételének orvoslása körében a rendes jogorvoslat törvényes eszköze, amelynek alkalmazása azonban a rendkívüli jogorvoslat körében szabályozott felülvizsgálatban, a szigorúan meghatározott rögzült tényállás követelménye folytán kizárt.

[48] A felülvizsgálati eljárásban ugyanis az irányadó tényálláshoz kötöttség olyannyira szigorú szabály, hogy a büntető anyagi jog szabályainak a megsértése az alapeljárásban megállapított tényállás alapján lenne elbírálandó abban az esetben is, ha a tényállás hiányos, nem kellően felderített, és ellentétes az iratok tartalmával (BH 2004.102.), vagy más megfogalmazásban: az alapügyben megállapított tényállás az irányadó, függetlenül attól, hogy az adott tényállás megalapozott-e, vagy sem (Kúria Bfv.I.415/2016/7. eseti döntésként BH 2016.264. szám alatt közzé téve).

[49] Miután pedig az irányadó tényállás nem tartalmazza az I. rendű terhelt vonatkozásában a lopási cselekmény dolog elleni erőszakkal elkövetése módjának megállapítására vezető tényeket, az eljáró bíróságok tévesen minősítették az I. rendű terhelt felülvizsgálati indítvánnyal támadott, a Btk. 370. § (1) bekezdése szerinti lopási cselekményét

a (2) bekezdés bc) alpontjában meghatározott dolog elleni erőszakkal elkövetettnek, amely a két sértettet érintő elkövetési értékre tekintettel – törvénysértően – egy esetben (5) bekezdés b) pontja, illetve egy esetben (4) bekezdés b) pontja szerint minősülő és büntetendő lopás büntette megállapítására vezetett.

[50] 3.2. Mindezen túl, egyetértve a Legfőbb Ügyészség álláspontjával, az ugyanezen elkövetési értékekhez tartozó, a dolog elleni erőszakon túli másik, egyébiránt ugyanezen minősített esetre vezető minősítő körülmény, az üzletszerű elkövetés megállapítására vezető tények az ítéletben rögzítettek, ennek azonban jogi értékelése az alapügyben eljáró bíróságok részéről elmaradt.

[51] Kétségtől – és nyilvánvalóan az alapügyben eljáró bíróságok kiindulási pontja is az volt, hogy – az I. rendű terhelt a terhére rótt nagyszámú vagyon elleni bűncselekményt jól behatárolható és a bűncselekmények számához képest nem túl tág (egy évet el nem érő) időintervallumon belül követte el (2018. augusztus 29. és 2019. június 20.) Ettől időbelileg kifejezetten elhatárolható az I. tényállási pontban írt 2017. december 8-i cselekménye, amelyet az I. rendű terhelt az alapügyben eljáró bíróságok által üzletszerűnek minősített cselekményt megelőzően 8 hónappal követett el.

[52] Ezt a felülvizsgálati indítvány tárgyát képező cselekményt pedig az elsőfokú bíróság nem tekintette üzletszerűen elkövetettnek, amely nem csak a cselekmény minősítéséből, hanem az elsőfokú bíróság tényállásából is egyértelmű, hiszen kifejezetten azt rögzítette, hogy az I. rendű terhelt a II-XII. pontokban írt bűncselekményeket rendszeres haszonszerzési céllal követte el {Kecskeméti Járásbíróság 18.B.565/2019/121. [64]}.

[53] A másodfokú bíróság ítélete indokolásában ettől annyiban eltért, hogy amikor pótlólag felhívta a vagyon elleni bűncselekmények kapcsán az üzletszerűség törvényi fogalmának jogszabályi alapjaként a Btk. 459. § 28. pontját, a tényállási pontok között már a felülvizsgálattal érintett I. pontot is megjelölte {Kecskeméti Törvényszék 2.Bf.339/2021/13. második [4]}, anélkül ugyan, hogy a bűncselekményeket erre tekintettel az elsőfokú bíróság minősítésétől eltérően minősítette volna.

[54] Az üzletszerűség fogalmát a Btk. 459. § (1) bekezdés 28. pontja határozza meg. Ez szerint üzletszerűen követi el a bűncselekményt, aki ugyanolyan vagy hasonló jellegű bűncselekmények elkövetése révén rendszeres haszonszerzésre törekszik. A törvényi megfogalmazás alapján az üzletszerűség megállapításának két feltétele: tárgyi oldalon az ugyanolyan vagy hasonló bűncselekmények megvalósítása, alanyi oldalon pedig ennek révén a rendszeres haszonszerzésre törekvés.

[55] Rendszeres a haszonszerzésre törekvés, ha az elkövető az ugyanolyan, vagy hasonló jellegű bűncselekmények véghezvitelét jövedelemszerző forrásnak tekinti. Ebből a szempontból annak van jelentősége, hogy a cselekmények elszigeteltek, alkalmoszerűek-e, vagy azokat a rendszeres haszonra törekvés – mint életmód – összekapcsolja-e.

[56] A rendszeres haszonszerzésre irányuló szándék vonatkozásában következtetési alap lehet – de nem önmagában és nem kizárólag – az elkövető életvitele, annak bűnöző jellege, jövedelmi helyzete, illetve a bűncselekményből származó haszon betöltött vagy betölteni szándékolt szerepe a megélhetése biztosításában.

[57] A Legfőbb Ügyészség pedig ebben a körben helytállóan mutatott rá az I. rendű terhelt bűnügyi nyilvántartási adatainak megfelelően rögzített személyi körülményeire tekintve arra, hogy az I. rendű terheltet a Kunszentmiklósi Járásbíróság 2019. október 1. napján jogerőre emelkedett 22.B.146/2017/18. számú ítéletével mint különös visszaesőt 1 év börtön fozozatú szabadságvesztésre és 1 év közügyektől eltiltásra ítélte a 2017. június 21. és 2017. június 27. napjain elkövetett 2 rendbeli lopás büntette miatt.

[58] Ha a terheltet – az eljárást megelőzően – az elbírált cselekménnyel közvetlen időbeli kapcsolatban elkövetett – ugyanolyan vagy hasonló – több bűncselekmény miatt más büntetőeljárás(ok)ban jogerősen elítélték, úgy ez is alapja lehet az üzletszerű elkövetés megállapításának. Az üzletszerűség megítélése szempontjából figyelembe kell venni a haszonszerzés érdekében elkövetett, más eljárásban jogerősen elbírált cselekményt (Kúria Bfv.II.190/2021/8. eseti döntésként BH 2021.299. szám alatt közzé téve).

[59] Jelen esetben pedig a hivatkozott előzményi elítélés, továbbá a felülvizsgálattal támadott határozat alapját képező cselekmények jellege, elkövetési ideje és az elkövetés körülményei alapján az állapítható meg, hogy 2017. június 21. napja és a jelen ügyben utolsóként megvalósított cselekmény 2019. június 20. napja közötti két évben az I. rendű terhelt 14 különböző időpontban követett el vagyon elleni és vagyon elleni erőszakos bűncselekményt úgy, hogy ezen időszak alatt éppen a felülvizsgálattal érintett ügyben több alkalommal a súlyosabb szabadságelvonással járó kényszerintézkedés hatálya alatt is állt. Ennek pedig arra tekintettel van jelentősége, mert az egyes bűncselekmények elkövetése között eltelt „bűncselekménymentes” időszakokra éppen a kényszerintézkedésben töltött idő a magyarázat, másrészt kirajzolja az I. rendű terhelt által szabadlábon folytatott életvitel kereteit, erősítve azt a megállapítást, hogy az I. rendű terhelt szabadlábon léte esetén rendszeresen arra törekedett, hogy mások értéktárgyainak eltulajdonításából tegyen szert haszonra.

[60] Az üzletszerűség kapcsán pedig – a folytatólagossággal ellentétben – nem a rövid időközönként való elkövetésnek, hanem a rendszerességnek van jelentősége, így az ismétlődésig eltelt idő hossza önmagában véve közömbös.

[61] Jelen esetben pedig tény, hogy az I. rendű terhelt szoros időbeli összefüggésben a felülvizsgálati indítvánnyal érintett eset előtt, majd azt követően is követett el vagyon elleni bűncselekményeket. Mindez pedig azt jelenti, hogy az I. rendű terheltnek a felülvizsgálati indítvánnyal érintett I. tényállási pontban foglalt cselekménye az üzletszerű elkövetésre figyelemmel minősül – tanú1 sértett esetében – a Btk. 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bb) alpontjára tekintettel az (5) bekezdés b) pontja, valamint – tanú2 sértett esetében – a Btk. 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bb) alpontjára tekintettel a (4) bekezdés b) pontja szerint.

[62] 4. A téves minősítés azonban – ahogy arra a Kúria már utalt – a felülvizsgálati eljárásban csak akkor vezethet a jogerős ítélet megváltoztatásához, ha az – akár a helyes minősítés alapján is kiszabható, de – a helyes minősítés alapulvételével mégis eltúlzottan enyhe vagy súlyos, és ekként törvénysértő büntetés kiszabásához vezetett. Jelen esetben azonban kettős okból kifolyólag sem ez a helyzet.

[63] Egyrészt, bár a felülvizsgálati indítvánnyal érintett I. tényállási pont esetében a dolog elleni erőszak minősítő körülménye megállapításának valóban nincs helye, azonban a vagyon elleni bűncselekmények az üzletszerűség folytán ugyanarra a minősített esetre, egyúttal ugyanarra a büntetési tételre is vezettek, mintha a minősítő körülményben az alapügyben eljáró bíróságok nem tévedtek volna. A büntetési tétel változatlansága folytán a kiszabott büntetés törvénysértő volta így fel sem merül.

[64] Másrészt, az I. rendű terhelttel szemben kiszabott 6 év 10 hónap szabadságvesztés enyhítése abban az esetben sem lett volna indokolt, ha az I. rendű terhelt terhére a szóban forgó két bűncselekmény – a minősítő körülmény nélkül – kizárólag az érték alapján minősült volna.

[65] Az I. rendű terhelt bűnfelelősségének megállapítására ugyanis összesen 16 rendbeli vagyon elleni bűncselekmény tekintetében került sor, amelyből – a felülvizsgálattal nem is érintett – egyetlen bűncselekmény önmagában 2 évtől 8 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő erőszakos vagyon elleni bűncselekmény. Az I. rendű terhelt különös visszaesői

minősége és a halmazati büntetés kiszabásának szabályai a büntetési tétel felső határa emelkedését hozta volna abban az esetben is, ha a tényállás I. pontjában írt cselekmények a felülvizsgálati indítvány által sérelmezett minősítő körülmény nélkül, kizárólag az értékre tekintettel minősültek volna.

[66] Ha tehát a felülvizsgálati indítvány úgy vezetett volna eredményre, hogy a bűncselekményeket az üzletszerű elkövetés nem minősítette volna súlyosabban büntetendő bűntetté, abban az esetben is az I. rendű terhelt terhére rótt nagyszámú bűncselekményből elenyésző, mindössze 2 rendbeli cselekmény esetében változott volna – a jogerős ítéletkori kiszabáshoz képest – kedvezőbben a büntetési tétel (egy esetben a 2 évtől 8 évig terjedő szabadságvesztés helyett 1 évtől 5 évig terjedő és egy esetben az 1 évtől 5 évig terjedő szabadságvesztés helyett 3 évig terjedő szabadságvesztésre) anélkül, hogy az a halmazati büntetési tételkeretben változást eredményezett volna.

[67] Mindez a már említett nagyszámú elkövetésre, a különös visszaesés és a halmazat emelt büntetési tételére figyelemmel nem eredményezné a jogerős ítélet szerinti tartamú szabadságvesztés eltúlzott voltának megállapítását, ekként pedig a kiszabott büntetés törvénysértő jellege fel sem merül.

[68] 5. Végül, nem tévedett a felülvizsgálati indítvány, amikor a lopás bűncselekményével összefüggésben az „elkövetési érték” helyes terminológiájának használata mellett érvelt. A lopás elkövetési tárgya ugyanis az idegen értékkel bíró dolog, és a lopás büntetőjogi értékelése is túlnyomórészt az ellopott dolog értékéhez igazodik. Mindezt – és a felülvizsgálati indítvány ebben tévedett – az eljáró bíróságok is megfelelően használták; az elsőfokú bíróság ítéletének tényállása minden egyes tényállási pontnál a „lopás elkövetési értéke” vagy a „lopással veszélyeztetett érték” fordulattal jelölte a forintosított összegeket, erre tekintettel a szóhasználat körében megjegyzett kifogás sem alapos.

[69] Mindezekre tekintettel – miután a Kúria olyan felülvizsgálati okot, melynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles, nem észlelt – a megtámadott határozatokat a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsülésen eljárva, I. rendű terhelt tekintetében a Be. 662. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

[70] A Kúria a felülvizsgálati eljárásban – a Kúria elnöke számára a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 10. § (2) bekezdésében biztosított felhatalmazás alapján, a Kúria ügyelosztási rendjének IV.6. pontjában írt rendelkezés nyomán – öttagú tanácsban járt el.

[71] **IV.** A végzés ellen a Be. 6. § (4) bekezdése alapján nincs helye fellebbezésnek, felülvizsgálatát pedig a Be. 650. § (1) bekezdésének b) pontja zárja ki.

[72] Az ugyanazon jogosult általi ismételt indítvány előterjesztésének tilalma, illetve az azonos tartalmú indítvány ismételt előterjesztésének tilalma a Be. 652. § (6) és (7) bekezdésén alapul. A Be. 656. § (4) bekezdése alapján az ilyen indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2023. október 5.

Dr. Harangozó Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Demeter Zsuzsanna s.k. előadó bíró, Dr. Somogyi Gábor s.k. bíró, Dr. Metzing Márton s.k. bíró, Dr. Boros Tibor s.k. bíró